

Биосферен резерват "Стенето"

„Стенето” е обявен за природен резерват през 1979 г. През годините многократно е променял своите граници, като понастоящем заема площ от 3 578 хектара и е един от най-големите в Национален парк „Централен Балкан“. Включен е в световната мрежа на биосферните резервати по програмата на ЮНЕСКО „Човек и биосфера“. Обхваща цялото горно течение на река Черни Осъм и река Куманица и опазва неповлияните от човека естествени екосистеми по течението на реките.

Силно разчленения и разнообразен релеф на резервата и благоприятните кафяви почви предопределят наличието на огромно разнообразие от над хиляда растителни вида. Сред най-ценните са тисът, казашката хвойна, бясното дърво, силиврякът, лавровишњята. От дървесните видове се срещат бук, обикновен и воден габър, ела, смърч, офика, ива, планински бряст, шестил, планински ясен, планински явор. Особено впечатляват столетните букови гори, заемащи около 80 % от горските масиви, с отделни представители достигащи възраст до 280-300 години и височина над 40 м.

Броят на установените видове птици е по-голям, отколкото във всички останали старопланински резервати. Освен за пойни птици като чинката, елов певец, кос, славей, поен дрозд, лъскавоглав синигер, орехче, резерватът е дом и за редки грабливи птици като малкият и царският орел, соколът орко, врабчовата кукумявка, уралската улулица.

Непристъпните каньони на р. Куманица и Сухата река (приток на Черни Осъм) са убежище на унищожената в почти цяла Европа кафява мечка. Разнообразието на фауната се допълва от вълци, видри, диви кози, интересни представители на влечугите и насекомите. Около 100 от срещащите се тук животни са включени в различни списъци на защитени животни.

Резерватът се отличава с изключителни красота и разнообразие на природните форми. Река Черни Осъм, врязала се в скалите, образува красиво ждрело. Отвесните му скали в местностите “Хайдушкото играло”, “Бивола”, “Станчов полугар” и други достигат до 150 m височина. Сред интересните

обекти, които могат да бъдат посетени са пропастната пещера „Райчова дупка“ (377 м дълбочина), пропастта „Птичата дупка (91 м. в най-дълбоката си част), пещерата “Куманица” в м. “Кози брод”, която при валежи се напълва с вода и така се превръща в най-дългата водна пещера в България (1656 м. проучена дължина), сводестата арка “Маркова дупка”, водопадите в Чернокожи и Конски дол и др.

Източник: [Троян – сърцето на балкана](#)